

GRUDA

Štev. 7.

1930.

Leto VII.

Strah pranja

je za vedno pregnan, ako perete s Schichtovim RADIONOM. Način je povsem enostaven in udoben.

1. Običajno namakanje preko noči.
2. Raztopiti Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati.
3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti.

En sam poskus in uverili se bode, da take lahko, poceni in varčno pere samo

Schicht ov
RADION

VSEBINA ZVEZKA 7.

MARJANIN: Pismo. — GUSTAV STRNIŠA: Tekma. — MARJANIN: Gradarjev Lenta. — STULAR ALOJZ: Pred žetvijo. — MIRKO KUNČIČ: Na oknu rdeči nagelj. — ***: Svobodna Rusija. — TINE: Naš ponos in ne sramota. — Dva zaslužna delavca na polju kmetoskopovetnega gibanja. — Ing. I. ZAPLOTNIK: Kaj pridelujemo v dravski banovini. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Dopisi. — Za zabavo in smeh. — Uganke.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—, Za dijake in vojake Din 20.—, U. S. Amerika Dolar 1.—, Argentina 2 Pes. V podrobni prodaji stane „Gruda“ Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva c. 4. — Rokopise je pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi. Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisov, ki jih ni naročilo, uredništvo ne vrača. — Urejuje: Uredniški odbor. — Odgovarja: dr. Janže Novak, Linhartova ul. 20.

„PLANINKA“ ZDRAVILNI ČAJ

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenje mokracne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen.

Vzpodbuja apetit in izborno učinkuje pri arteriosklerozi. Zahtevajte v lekarnah samo pravi „Planinka“ zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po Din 20.— z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. LEO BAHOVEC LJUBLJANA
Kongresni trg

NAJBOLJSI

v materijalu
in
lepih opremah
so edino
GRITZNER

ADLER in KAYSER

šivalni stroji in kolesa, za dom in obrt, pletilni švicarski stroj **DUBIED**, pisalni **URANIA**.

Ugodni plačilni pogoji - pouk brezplačen samo pri

Josip Petelinc
Ljubljana.

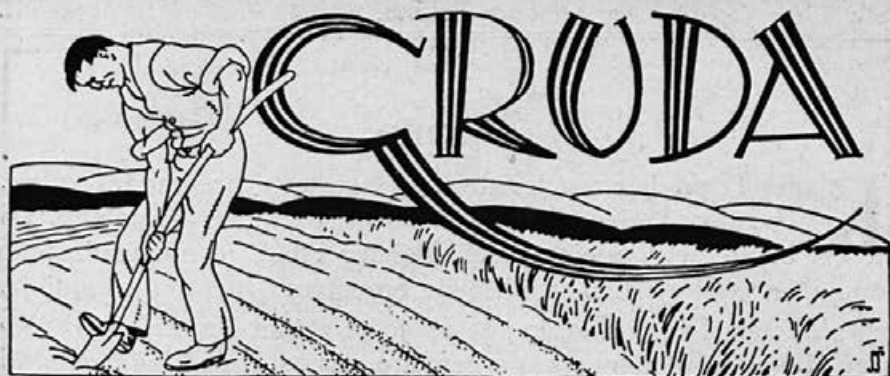
„MIFA“

Motor! Prvovrstna nemška kolesa, cena 2000 Din na zelo ugodne mesečne obroke. Enoletna garancija.

„MIFA“
V vsakem kraju iščemo zastopnike (pripravno za kmetske fante kot postranski zaslužek, zglasite se pisмено ali osebno.)

„Centra“, trgovina koles in šivalnih strojev

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 7/III.
(Palača Vzajemne posojilnice.)

MESEČNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

Márjanin:

Pismo.

Zakaj te še ni,
moj dragi?

Rekel si, da se vrneš,
ko bo tujina ti dala
kruha za dva — zate in zame.

In mene si samo ostavil;
joj, kako je zdaj prazno doma,
tako prazno in pusto sredi srca,
da še žalost zame ne mara.

Zdaj gledam, kako rože na oknu venijo
in štejem vse žalostne dni,
a tebe, moj dragi, ni;
in z boleščjo mi slutnja dolbe v sredi srca:
tam daleč je zate kruh kakor kamen,
tam daleč ti kruh brez ljubezni delijo,
joj, tam daleč se tebi hudo, hudo godi,
moj dragi...

Gustav Strniša:

Tekma.

Kmet Tršan Janez sedi za mizo v prostorni predmestni krčmi. Nekoliko vinjen je. Ponosno naroča vino, kar po štefanu. Vsi okoli njega pijejo. Veseli mešetar Ficek se mu priliznjeno smeje ter hvali njegovo zemljišče in bogastvo. Drugi mu pritrjujejo.

„Vendar! Pomislite, kaj se mi je pripetilo? Bajtar, tisti Anžonov Matija, se je hotel s svojo beračijo zagozditi med mojo zemljo! Previsoko je dvignil svoje prešerne oči! Naša Ančka mu je zadisala!“ je pripovedoval Tršan.

Mešetar in tovariši, revni kmetje, so utihnili. Vsi so poznali Matijo. Bil je res siromašen, toda delaven in priden mladenič. Tudi sami so bili siromaki. Privoščili bi mu, da bi prisedel k polni mizi.

„I, saj fant ni napačen!“ je po kratkem molku stisnil iz sebe bajtar Frluga, ki je bil najbolj pogumen in tudi najbolj pijan.

„„Kaj me briga? Naj bo napak, ali ne! Za mojo hišo ni tak človek! Kakor trtna uš se mi zdi. Pride na zelenje in se veselo razpase, da ga uniči! Pa še grozdje zraven, tisti trud in žulje in znoj!““

„E! Ta ti že ne bo ničesar uničil, kvečjemu kaj pridelal!“ je bevsknil cerkvenec Volbenk, izpraznil kozarec in si obliznil usta.

„„Ti cerkvenec! Ti pa kar molči! Še na cerkvene zadeve se bolj jalovo razumeš, kaj boš potem s poljem in kmetijo, ki je imaš komaj za mojo ped!““ ga je zbedel Tršan.

„Nikar se ne razburjaj radi fanta! Če mu ne maraš dati dekleta, se ne bo vsiljeval! Ne poznaš ga! Sicer je res revež! Toda ponosen je! Nikoli ne bo klečeplazil okoli tebe!“ je pripomnil sosed Mrhar, ki je doslej molčal.

„Priden fant je res! Ker v našem mestecu še nimajo tovornih avtomobilov, je pričel vozariti s konjem trgovcem. Pravi, da si bo kesneje kupil avtomobil za prevažanje. Domačo vas ima blizu. Prav je storil, da se je tega lotil! Pa dobrega konjička ima! Uren je kakor strela. Kar škoda ga je za prevažanje tovorov!“ je pripomnil Frluga.

„„Naj bo njegov lisec še tako uren, mojega vranca ne poseka nikoli!““ je odvrnil Tršan in jezno udaril s pestjo po mizi, da so odskočili kozarci.

Tedaj so se odprla vrata. Kakor nalašč je vstopil Matija.

Tršan ga je mrko pogledal. Mešetar je zaklical:

„Čisto prav si prišel! Prepiramo se o tvojem konju. Menda ni urnejši ko Tršanov vranec?“

„„Moj lisec je urnejši!““ je trdo odvrnil fant in sedel za mizo.

Tršan je zrasel:

„Kaj, da je urnejši? Ti boš trdil! Tvoj beraški konj naj bo hitrejši ko moj vranec, ki zoblje oves pomešan s pšenico? Kaj bo tvoje kljuse beraško?“

„Tršarov oče! Zakaj se razburjate in me žalite? Če ne verjamete, staviva! Kar hočete stavim z vami!“

„Kaj boš pa stavil? Vsa tvoja beračija ni mnogo vredna! Ha, ha, ha! No, čakaj! Jaz ti pokažem! Če res staviš, boš pa šel s culo iz naše vasi! Ali veš kaj? Stavi svojo beraško leseno bajto, da ti jo potem razmečem na vse štiri vetrove!“

V mladeničevih očeh se zabliška. Obraz mu prebledi. Vendar mirno ponudi starcu svojo desnico:

„Velja! Jaz vam zastavim bajto, a vi meni svojo hčer! Če ne bom prehitel s svojim liscem vašega vranca, bo bajta vašal! Če ga pa prehitim, mi morate dati Ančko za ženo! V štirinajstih dneh bo poroka.“

„Bo poroka, bo! Ampak kakšna? S tujino se boš poročil in objokoval svoj nepremišljeni korak! Velja! Kar na pot!“

„Tako pa ne! Krčmar naj prinese kos papirja in pljunek črnila! Zapisali bomo pogodbo in vsi navzoči jo bodo podpisali!“ je ugovarjal Matija.

„Ej! Ti krčmar, duša rogata! Daj nam, daj, da bomo pisali!“ je kričal Tršan.

Že je bilo vse pripravljeno in Matija je pisal pogodbo:

„Midva: Janez Tršan, veleposestnik iz Dobrave in Matija Anžon, bajtar od tam, sva napravila danes sledečo

p o g o d b o :

Oba hova tekmovala s svojimi konji.

Jaz, Janez Tršan se zavežem, če me bo nasprotnikov konj prehitel, da dovolim svoji hčeri Ančki in Matiji Anžonu, da se poročita. Izjavim, da bom dal hčerki doto in balo prav toliko vredno, ko bi jo dal drugemu ženinu, ki bi ga hči izbrala po moji volji!

Jaz, Matija Anžon se zavežem, če izgubim stavo in me nasprotnik s svojim konjem prehití, da prepustim svojo leseno bajto na Dobravi v njegovo popolno in izključno last.

Tekma se vrši takoj danes po glavni cesti iz mesta N. proti Dobravi.

Nato je mladenič pogodbo datiral in podpisal, kakor tudi Tršan in vsi navzoči.

„Dovolj priči imava, držalo bo!“ se je nasmehnil Matija, ko je izročil pogodbo cerkveniku da jo je shranil.

„Boš že videl! Boš že videl! Jaz ti pokažem!“ je hitel Tršan in hotel kar napreči.

„Počakajte no! Jaz si še duše nisem privezal. Pogodbo sva napravila, zdaj ga pa moramo merico skupaj izpiti! E, krčmar, prinesi še en štefan vina, pa meni klobaso, kajti pošteno sem lačen! je ukazal Matija.

„Za tvoje denarje ne bom pill! Še na moj račun en štefan!“ je ukazal Tršan.

„Potem ga na moj račun ni treba nositi!“ je takoj odpovedal mladenič, ki ni bil ne bahaški, ne potraten.

Okrepčali so se in že sta oba nasprotnika sedla na svoja vozova. Pognala sta.

Tršanov vranec je zletel ko strelica.

Matijev lisec je spočetka zaostajal. Pa ga je mladenič pogladil z bičem. Dvignil se je na vozu in napel vajeti:

„Le stopaj, saj si pametna živalca! Tega polja in te naše vasi ne smeva zapustiti! Pa nje, moje Ančke! Danes me lahko rešiš vsega hudega. Ona je dobra in rada me ima! Pa edinka je in posestvo bo njeno. E, tudi ti se boš gostil z dobro krmo kakor Tršanov vranec, samo hitro stopaj!

Če pa zaostaneš, sva oba izgubljena! Dolgovi mi silijo preko glave, čeprav garam ko norec! Če dobi Tršan mojo bajto, je po menil Res bo tujina moja žalostna nevestica. Tebe bom pa moral prodati, čeprav si moj dober prijatelj! Le stopi, le potrudi se živalca pametna!“

Prav ko da bi razumel svojega gospodarja, je lisec dirjal vedno urneje. Blizu vasi je prehitel vranca in brzel dalje.

„Hudič je s teboj! Vraga ima ta konj v repu, da ga poganja, sicer bi ne bil tako uren!“ je rentočil Tršan in zapeljal jezen na domače dvorišče.

Naslednji dan je sam prišel k Matiji:

„Pameten fant si! Pustiva tisto stavo, saj je bilo vse samo šala! Sicer ti pa raje odstopim tisti kos travnika, ki meji tvojo bajto, samo Ančki se odpovej!“

„Oče, ne bo nič! To ni bila nikaka šala! Meni je šlo za mojo in njeno srečo! Kajti rada se imava in če ne bo moja žena, ne bo od

nikogar! Besedo ste dali, pogodbo sva podpisala. Mož ste! Držali jo boste!“

„Vrag te vzemi! Že vidim, da mi gre za kožo! No! Pa pojdi z menoj domov! Bomo še Ančko pobarali. Če te ima res tako rada, da brez tebe ne more biti, pa naj vama Bog da srečo! Kaj hočemo? Z usodo se ne bom pretepal, ne ljubi se mi!“

Odšla sta na Tršanov dom. Ko je Ančka zagledala Matijo, je zardela kakor rožica.

„Ženina sem ti pripeljal, ki pa ni po moji volji. Ali ga imaš res tako rada, da ne vzameš nobenega drugega, pa če bi bil imel tudi pet gruntov?“ je vprašal Tršan.

„Oče! Če ima ves svet, ga ne maram! Kar tegale Matijo mi dajte, pa bom zadovoljna in srečna!“ se je odrezala hči.

Čez 14 dni so res praznovali poroko.

Matijev lisec je zadovoljno hitel poleg vranca, ko sta peljala mladi par iz cerkve. Ženin je svojega konjiča večkrat z bičem prijazno pogladil, se nasmehnil svoji nevesti in dejal:

Vidiš lisec, pa si mi pripeljal srečo o kateri si niti sanjati nisem upal!“

Márjanin:

Gradarjev Lenta.

1.

Matil gledat grem, kaj delata naša njiva in naša pšenica.

Prav; le pojdi, Lenta!

Pa je stopil Lenta — visok in močan in zdrav ko brynov grm na gmajni — iz svojega majhnega, tihega doma. In je šel skozi vas. Moč in življenje sta bila v pesmi njegovih korakov.

Mlad je še Lenta. Otrok vojne. V vojni je odrasel in se privadil trpljenju. Privadil se je borbe za vsakdanji kruh. V času vojne je bil sam z materjo in mlajšim bratom doma. Bil je gospodar, čeprav mu je bilo šele šestnajst let. V neprestanem delu in trpljenju je Lenta rasel in kamenel. Od vsega trpljenja v času vojne in od trdo-grenkega boja za obstanek pa mu je ostalo znamenje v očeh. Tako-le včasih se Lenta nekam daleč zagleda.

Ko se je oče vrnil z vojne, ni prevzel gospodarstva, ni rešil Lente težkih skrbi, ampak se je, ves onemogel, izčrpan in strt, naslonil na ramena svojega sina. Parkrat je bil ranjen: njegovo telo je bilo trudno, čisto izsesano. Lasje so mu bili osiveli, oči

globoko upale in roke so mu pričele ob najmanjšem naporu drhteti. Delati ni mogel več. A Lenta se ni ustrašil nove skrbi, marveč je z vdanostjo naložil še en križ na svoja ramena. Začel je delati s podvojeno marljivostjo in s potrojenim upanjem je zrl v bodočnost. Uredil in popravil je hišo. Potem je zoral edino njivo, ki so jo imeli in ki je bila zadosti velika, da je preživljala celo družino: očeta, mater, njega samega in njegovega brata. Težko in trdo je bilo oranje, kajti njiva ni bila skozi vso vojno orana. Pa jo je le zoral in posejal z ozimino. Zdaj pa jo je šel gledat.

Lenta je že prišel iz vasi. Grapava pot se vije pred njim in se izgublja tam gori, kjer se stapljata v eno gozd in nebo. Pomlad je. Tiha, zelena pesem gre preko reber in gozdov. A solnce, mlado in močno, greje in daje življenje. Povsod je smeh in nova rast; kri vre v žilah ljudi, živali in zemlje. Mladost, smeh, novo življenje. Vse svatuje.

Lenta je gledal njive na obeh straneh pota, ki so že močno ozelenele in ob misli, da je mogoče tudi njegova taka —: lepo zelena, mehko božajoča, mu je bilo na dnu srca čudno lepo. V prijetnih mislih in slutnjah je prišel Lenta do svoje njive. Daleč iz vasi je njiva; gori ob robu gmajne čepi kot nebogljeno dete, čisto sramotna, vsa obdana s kamenito ogrado. O, ta majhna njiva je celo upanje mladega gospodarja Lentel!

In Lenta je gledal njivo, z očmi je zadovoljno božal lepo zeleno pšenico, ki je bila vzknila za cel pedenj iz zemlje. V obraz so se rezale Lenti črte zadovoljstva, a na zdravih licih se mu je tkal komaj viden smehljaj. Stal je pred njivo, užival njeno lepoto in občutil njeno živo rast, O, pač, vse bo še dobro in lepo, ravno tako, kot je bilo pred vojno. Nekdanji srečni dnevi bodo spet posijali v njih dom; ko nekdanj v dobrih dneh bodo živeli: orali, kopali, želi in zadovoljno živeli.

Sedel je pod bližnjo hruško in skozi napol odprte oči gledal njivo — dobrega, samotnega ljubljenca na robu gmajne. Sto in sto lepих slik je vstajalo pred njegovimi očmi in vse slike so predstavljale njegove domače in njega samega v bodočnosti.

Pred večer se je Lenta vračal domov. Solnce je bilo zašlo, ali nebo je še čez in čez gorelo. Doli v dolini pa je že mrak neslišno polagal svoj plašč na vas, ki se je pripravljala k počitku. Pastirji so gonili živino domov in prepevali pesmi v večer, ki je ugašal tam za gmajno in borovim gozdom. Vsa priroda je tonila v sen.

Pri vходу v vas je Lenta srečal svojega mlajšega brata, ki je gnal ovce s paše.

— Kako je bilo danes? Je paše zadosti?

— O, da. Paše je dosti — in sploh kadar pasem jaz, se naše ovce nikoli ne vračajo lačne domov.

— Kako si ti dober, moj brat, je dejal Lenta in ga potrepljal po rami.

Gredoč za ovčami, ki jih je vodil belorunast oven, ponosen, privzdignjene glave in z zvoncem okrog vratu, sta Lenta in njegov brat nadaljevala pot proti domu.

Doma ju je pred hlevom čakala mati. Stala je med dvema majhnima voličema, ki ju že nekaj let sem sama goni na pašo in sama za njiju skrbi.

Lenta in njegov brat sta uredila vse potrebno v hlevu. Nanosila sta v hlev stelje, v jasli sta položila nekoliko sena lanske košnje in spravila živino in drobnico v hlev.

Tam z vasi pa je priplula na lagodnih perotih pesem:

„Polje, kdo bo tebe ljubil.

— — — — —“

— Na vasi so se že zbrali, je pomislil Lenta, zapirajoč hlevska vrata.

Po večerji pa je šel tudi Lenta na vas, med mlade ljudi. Tam, sredi vasi, na kalu se je bila zbrala vsa vaška mladina in prepevala in se smejala in si iz srca v srce pripovedovala tople besede. Tudi Marjanca, brhka, mlada nevesta Gradarjevega Lenté, je bila med njimi. Rad ima Lenta Marjanco, pa tudi njegovi doma so je veseli. In mati komaj čaka, da pride mlada gospodinja v hišo in postane desna roka v domu Gradarjevih.

Lenta je sédel poleg Marjanca, vzela njeno roko v svojo, Marjanca pa se je rahlo naslonila nanj. Potem pa sta z drugimi pela.

„Rasti mi rasti travca zelena — —“

In Lenta je pel; pel je iz srca, pred očmi pa mu je lebdela slika lepe bodočnosti. Oženil se bo z Marjanco; njiva mu bo dala lepe, zlate pšenice; v hlevu bo čez dalje več glav živine, — poplačal bo dolgove, v katere je bil zabredel, ko je lani na jesen kupil ovce in popravil hišo.

In Lenta je pel: „Rasti mi rasti travca zelena — —“ in bilo mu je, ko da sta z Marjanco čisto sama na vsem božjem svetu.

2.

Poletje. Strašna in okamenela vročina. Že mesec dni ni padlo niti kaplje dežja. Žita so že skoraj čisto zgorela. Ljudje hodijo vsi sklonjeni; na licih in v srcih vsi mračni od težkih skrbi. Vse je utihnilo, vse neslišno moli in prosi rešitve.

Vsak dan hodi Lenta okrog njive. In z vsakim dnem mu je težje in težje, ko gleda kako mehka, zelena pšenica počasi vene in vidi, kako izginja nekam daleč slika njegove lepe bodočnosti. Novi dolgovi se bodo zgrnili nadenj, a o starih še misliti ni, da jih plača. In Marjanca? In ženitev? Nič. Vsi lepi načrti so se razbili. V trenutku so umrle jasne in lepe sanje; skrb in tuga sta se naselili v mladega gospodarja.

— Kako in kam zdaj?

— Nič ne tujuj, Lenta. Nič ne vemo, kako še bo. Morda nam danes ali jutri pošlje nebo dež in nam reši pšenico, da ne bo zgorela do kraja, ga je tolažil oče, sedeč na leseni klopi pred hišo in opirajoč se — ves bled in nemočen — ob debelo, grčavo palico.

Tudi mati ga je bodrila, mu govorila pomirljive besede in mu vlivala v srce novih upov. Počasi se je Lenta res pomiril in nove nade so mu dale nove vere.

— Mogoče bo pa res padel dež in nam rešil vsaj tisto malo, kar je še ostalo.

3.

Žetev — a dežja ni bilo. Poželi so pšenico, kar je ni zgorelo in jo speljali na skedenj.

— Ne izplača se, da najmemo mlatiča, da nam na gumnu s konji omlati pšenico. Pa če bi ga tudi najeli, bi ne prišel, je dejal Lenta očetu.

— Prav imaš. Toda kaj nam je storiti? Kako naj omlatimo? In oče je sklonil glavo in se zamislil.

— Veš kako?

— Kako?

— Z voli. Ko sem bil še mlad, sem videl, ko so ponekod mlatali z voli. Vpregli so jih in jih gonili naokrog — in počasi so le omlatili.

— Pa bomo še mi tako.

— Pa — še mi.

Ko so bili razprostrti pšenično snopje po gumnu, je stopil Lenta v hlev, prignal iz njega oba voliča, jima nadel jarem, ju vpregel k ojesu na gumnu in ju gonil naokrog. Počasi in sklonjenih

glav sta stopala voliča v krogu. Sonce je peklo in žgalo. Povsod čudna tišina. Z vasi ni bilo čuti pesmi, kakor ob dobri žetvi. Ko da se je nekaj težkega primerilo, je bilo povsod.

Lenta se je zamislil in je ves nevesel in mračen hodil v krogu za voličema. Naj je premišljeval še toliko, a se ni mogel za nobeno ceno sprijazniti z mislijo, da so vse njegove lepe nade spuhtele v prazen nič. Le dolgovi bodo čezdalje večji in hujši. A kaj? Čez zimo se morajo Gradarjevi preživeti, naj bo karkoli.

Od časa do časa je pognal voliča in stopal ves zamišljen. Sonce ga je žgalo v lica in na vrat, muhe so mu sedale na obraz, toda Lenta ni ničesar občutil — — —

— Lenta! — Ej, Lenta!

Lenta se je zdrnil, ko je začul, da ga nekdo kliče. Zagledal se je v smer, odkoder je prišel glas. Ob pregradi je stal nek vojak. Soldaška kapa mu je bila zlezla na tilnik in s čela mu je lil pot. Razpel si je svojo vojaško suknjo in si s pisanim robcem otiral raz lice znojne kaplje. Lenta ga je gledal in ni mogel verjeti, da bi ga bil ta vojak klical.

— Si me ti, soldat, klical?

— Soldat, soldat, a? Za tebe sem samo soldat in nič več, kaj? Vzdrami se, Lenta, in me boljše poglej!

Čudno znan se je videl Lenti ta glas, a ni si mogel domisliti, kdo bi to bil. Položil je dlan nad oči, da mu ni solnce nagajalo in je za trenutek natančneje motril vojaka, stoječega ob pregradi.

— O, saj. Ti da si, Tone!? Nisem te mogel na mah spoznati. — Šimen! je poklical Lenta svojega brata, pridi in poganjaj voliča. Potem pa je stekel Lenta k pregradi in prijateljsko stisnil Tonetu roko.

— Kako je s tabo, Tone? Kako živiš v vojakih?

— No, tako, še dobro. Malo še, dva meseca še, pa bom rešen soldaške suknje; zdaj sem pa prišel le na dopust.

— Veš, nikakor te nisem mogel spoznati. Da, dolgo se že nisva videla, več let bo že tega. Sam veš, da si že kot dete odšel v Ameriko; kakor v snu se te spominjam. In sem te vendarle prepoznal. Kaniš iti po vojakih spet v Ameriko?

— Mislim. A kako je tukaj pri vas? Čul sem, da je pšenica slabo obrodila?

— Da je samo slabo, vse bi še nekako šlo, a je čisto izgorela. Kolikor sem je vsejal, toliko je bo.

Nato je Tone šel svojo pot, a Lenta se je vrnil na gumno in gledal za njim.

Tone je bil iz domače vasi. Ko mu je bilo štirinajst let je odšel v Ameriko. Tam je živel in delal dokler ni dobil poziva v vojake. Prišel je, da odsluži vojake. In povsod je pripovedoval, kako da je lepo življenje v Ameriki, kako drago in pravično da se tam plačuje delo. Pripovedoval je o mestih, kjer so hiše v trideset in še več nadstropij. In vsi so ga verno poslušali in nekam daleč so se vsem zarle oči.

— Kako je srečen, Tone! Čez dva meseca bo šel spet v Ameriko in bo srečno živel; imel bo denarja, same dolarje, same lepe, zlate dolarje. A jaz? je pomislil Lenta, tonil bom v dolgove, oral, kopal in zaman čakal lepšega in srečnejšega življenja.

4.

Vso noč ni mogel Lenta zatisniti oči. Premetaval se je po postelji in se obračal od časa do časa na levo in desno. Nekaj svinčeno-sivega je leglo vanj in ga tiščalo vse do jutra. Včasih je globoko vzdihnil. Mrmral je neke nerazumljive besede. Misel je vrtala v njem, ga mučila in mu odganjala spanca. Ta misel je bila njegova pot v Ameriko. Odkar je bil govoril s Tonetom o Ameriki, se je nenehoma spominjal lepih zgodb o tej deželi in vse te zgodbe so legle z neodoljivo silo na njegovo dušo. Kakor pijavka so se mu vsesale v srce. In ena sama misel je pričela v njem živeti in rasti: v Ameriko, v Ameriko.

— Kako lepo in dobro bi bilo, premišlja Lenta, če grem v Ameriko. Nekaj let bi delal, si prihranil lepe denarje, same dolarje, samo suho zlato. Poplačal bi dolgove; lepo in prostorno hišo bi dal sezidati; nakupil bi mnogo ovac in plodne zemlje, oženil bi se z Marjanco in živel potem ko največji in najuglednejši gospodar v vasi.

Nenadoma ga je nekje zbolelo. Neka čisto druga misel mu ni dala miru.

— Naj zapustim domovino, rodni kraj, vas in ostale roditelje? Me je mati rodila le zato, da odidem nekoč v širni svet in jo pustim čisto samo? Tudi dobre tovariše naj ostavim, njih prijateljstvo, in grem v svet sam, čisto sam, v svet, ki me ne pozna, v svet, ki je tudi meni popolnoma tuj in neznan? In se ločim od moje dobre Marjance? Ne, ne; nikamor ne grem, doma ostanem — — —

Za trenutek je bil Lenta pomirjen. Vse, kar je in kakor je, se mu je videlo čisto prav in dobro. Samo za trenutek. Potem pa mu je ko neizprosni krvnik stopila pred oči vsa grenka resnica; dolgove in bedo je jasno občutil tik ob sebi.

— Kako bomo živeli? In dolgovi? Moj Bog!

Lenta se je mučil, se ves strtl in ubit premetaval po postelji in grebel s prsti v lase. Ko se je pa zdanilo in so na vasi prvi petelini pojoč oznanjali prihod zore, je bil Lenta rešen; odločil se je, da gre v Ameriko.

V očetu in materi se je nekaj razklalo, ko jima je povedal svojo namero. Materi se je kar zameglilo pred očmi; roke je stisnila na čelo in se vsa strta zrušila na stol. Oče pa je obstal ko okamenel in ni in ni mogel verjeti.

— Da, da, v Ameriko grem, je pribil Lenta, videč, da mu oče poprej ni verjel, čez dva meseca, ko se vrne Logarjev Tone od vojakov. Skupaj greva.

— Sin, zdaj na starost naju boš zapustil? je tarnala mati.

— Nič ne joči, mati, težko grem, a moram! je tolažil Lenta svojo mater.

— Ni potrebno, Lenta, res ni ... Zagnal si se, pa misliš, da ne gre drugače. Koliko hudih let sem že jaz preživel, koliko slabih žetev, v dogovih sem bil do grla, toda na Ameriko nisem nikoli pomislil.

— Oče, hočeš, da se še jaz zadolžim do vratu? Prav, bom se, in potem — naj sam sebi namerim nož na vrat, kaj?

— Ne, saj do tega ne bo prišlo. Polagoma se bomo že izkopali iz dolgov. Če ni letos rodila njiva, bo pa drugo leto. Počasi bo že šlo; in nekega dne bomo, če Bog da, rešeni vseh dolgov. Samo potrpljenja, Lenta!

Lenta je zmajal z glavo, stisnil obrvi in se zamislil. V njegovih duši je pričela nova borba z novo močjo.

Oče je molčal, mati ga je gledala in krčila in lomila prste od tuge. Po nagli in obupni borbi se je Lenta v notranjosti zbral; odločno je privzdignil glavo, v očeh mu je zaiskrilo in iz notranjosti mu je kar vzkipele:

— Ne, še piškavega oreha ni vredno tako življenje. K vragu vsi dolgovi! Sit sem že tega životarjenja! V Ameriko grem!

Prav nobena reč ni več mogla Lenta zaustaviti. Šel je k Tonetu. Mu razložil svojo odločitev in ga vprašal za svet, kako in kje lahko dobi potni list.

— A kje boš dobil denar za pot; menda sam veš, da so popotni stroški precej veliki in kar tako, brez vsakega denarja, se ne more v Ameriko?

— Denar že dobim. V mestu, kjer sem si ga doslej izposojal, ga dobim; če pa tam ne, ga dobim pa v banki. Sicer so obresti v

banki višje . . . In sploh računam, da bom dolg kmalu poravnal in mi ne bo treba dolgo plačevati obresti.

Potem mu je Tone pojasnil, kako in kaj naj stori, da dobi potni list. Pripovedoval mu je še o mestih, skozi katera se bosta vozila, o velikem, modro-zelenem morju, o velikih ladjah, ki plavajo po morju kakor velikanske hiše. H koncu sta se še domenila, kaj vse bo Lenta ukrenil, dokler se Tone ne vrne od vojakov.

(Dalje prih.)

Štular Alojz:

Pred žetvijo.

Valovi na polju žito.
Klasje klasju težko kima.
Polje širno z njim je krito.
Kmet radostno lice ima.

Glej, koliko tebe, mene
bo pridelal letos oče!
Kamorkoli se okrene
širi se bogastvo koč.

Šepeta pšenica zlata
in z ržjo se pogovarja:
„Dečla naša bo bogata
ko se bođe omožila.

Modro rž z glavo odmaje:
„Vedi, draga sestra moja:
hči odšla je v daljne kraje
iskat večnega pokoja.“

Mirko Kunčič:

Na oknu rdeči nagelj — — —

Na oknu rdeči nagelj
je bolno vztrepetal,
uprl oko otožno
v temo in tugoval:

Oj, kje oči so žalostne,
ki čakale nekoč
ob meni so in plakale
vso noč, vso dolgo noč? —

— Oj, kje so roke žametne,
ki v zarji mladih sanj
so mehko, ah, me božale
ves dan, ves božji dan?

Na oknu rdeči nagelj
je še enkrat ozrl
se v prošlost . . . sklonil glavo
in zapuščen umrl.

* * *:

Sodobna Rusija.

Zakaj je izbruhnila ruska revolucija in kako so si komunisti priborili državno oblast.

(Nadaljevanje.)

I.

Vzroki sodobne ruske revolucije segajo daleč nazaj. Že v davnih časih so velikaši zavzeli obširna zemljišča, tako, da skoraj ni več ostalo samostojnih kmetov, marveč so morali kmetje najemati zemljo od veleposestnikov ter jim zato tlačaniti pa odrajtovati desetino. Tlaka je dosegla 3—4 dni na teden, tudi desetina je bila jako velika, ponekod kar polovica pridelka. Sčasoma so kmete popolnoma zaslužnili, kupovali in prodajali so jih kakor živino. Ljudstvo se je seveda pogostoma upiralo. Marsikdo je bežal od svoje gospode, pa so ga lovili in kruto kaznovali, če ni unesel pet daleč v stepne prostore, kjer so na urnih konjih brodile tatarske čete. Tja si velikaši niso upali. V teh divjih krajih, kjer je človek res moral držati z eno roko za plug, z drugo pa za meč, se je nabralo mnogo beguncev - kozakov, ki so smrtno sovražili grajsko gospodo. Pogostoma so se družili v večje čete, volili poveljnika - atamana in šli, da se maščujejo. Tedaj so gorela grajska poslopja in padale glave plemenitih velemož od sablje kozaške. Preden se je gospoda dobro zavedla in zbrala vojaško silo, so „roparji“ že zginili v široki stepi na tistem Donu, sinjem Dnjepru ali veličastni Volgi. Revež pa je bil kmet, ki se je morda pridružil kozaški četi, dokler je ta še razgrajala v kraju, težka je bila gosposka roka in srce kruto. Včasih pa se je dvignil ves kozaški jug, kakor nevihta je poplavila pol države in spravil v strah in trepet vso gospodo. Najspretnější vojskovodje so jih s težavo ugnali v kozji rog. Potem pa so plemeniti graščaki zopet s palicami in biči vbijali pokornost v trde butice tlačanov.

Ta kmečka vojna za zemljo in človeške pravice ni utihnila stoletja. Šele car Aleksander II. se je odločil, da napravi konec večni kmečki nevarnosti; l. 1861. je daroval kmetom osebno svobodo, za zemljo pa so morali plačevati visoko odškodnino svojim bivšim gospodarjem, ki so še vedno obdržali v svojih rokah ogromna veleposestva. dočim je kmetom bilo kmalu „pretesno“ t. j. imeli so premalo zemlje, da bi pri starokopitnem gospodarstvu dobro prehranila vaško prebivalstvo, ki je stalno in hitro narasčalo; drugače gospodariti pa niso znali, deloma tudi niso imeli

za to potrebnih sredstev, kajti večino dohodkov, ki bi jih lahko imeli kmetje, so spravili v žep prekupci. Država je drage volje in precej izdatno podpirala preseljevanje v malo obljudene kraje, zlasti v Azijo, toda tam je čakalo priseljenca težko delo, treba je bilo orati celino, ki je plug še nikdar ni ranil, marsikje so morali krčiti prastare gozdove; zato je kmet vedno poželjivo gledal na „lahke“ (ker namreč ne zahtevajo težkega truda) zemlje veleposestnikov. Po svoji pameti je preudaril, da je Bog dal zemljo tem, ki jo obdelujejo in se mora torej po božji postavi vsa zemlja razdeliti med kmete. V ljudstvu se je ukorenila vera, da bo prej ali slej izdan tozadevni carski ukaz. Zlasti so se podobni sluhi širili v vojnih časih, češ, sedaj se vojskujemo za belega carja, on nas bo pa z zemljo nagradil. Tudi zadnja, svetovna vojna je zopet vžgala željo po zemlji.

Začelo se je kakor po navadi. Med kmeti so krožile govorce, da je po vojni pričakovati „carske milosti“, da bodo kmetom „zemljice prirezali“. Bolj skeptični (dvomljivci) možaki so na podlagi stare skušnje trdili, da ne bo nič, da se graščaki ne bodo podali, vročekrvneži pa so se rotili, da tudi po vojni ne puste pušk iz rok, dokler zemlja ne bo razdeljena.

Čim dalje se je vlekla vojska, tem več nemirnih glav je bilo med kmeti. Gospodarstvo se je vedno bolj zanemarjalo. Doma so bile seveda le ženske in otroci, starci in pokveke, tudi živino je hlastno požirala vojna. Najpotrebnejših stvari se ni dalo več kupiti — tovarne in železnice so služile vojaškim svrham. Doma jok in revščina — na fronti smrad gnijočih trupov. Zakaj vse to? Ruski kmet, ki še nikdar ni bil državljan, ampak le podanik, ki je moral vedno ubogati, nikdar pa odločevati, ni poznal nikakih patriotskih občutkov, za ugled svoje države se je brigal manj kot za lanski sneg, le strah pred kaznijo ga je držal na fronti, na tihem pa je stiskal pesti in čakal prilike, da poravna račune z gospodo, ki ga tira na bojišče iz tihe vasi, daleč od mlade žene, daleč od zemljice, ki jo je ponekteru leto polival s svojim potom. Armada je začela gniti, tudi strahu je bilo vedno manj, že 1916. l. je bilo nič manj kot 2 milijona dezertarjev. Treba je bilo le še, da kdo začne, kmet je bil pripravljen udariti.

Pred veki so navadno začenjali drzni kozaki, sedaj pa je bilo vse drugače. Carska oblast jih je sčasoma ukrotila. Dobili so obsežna dobra zemljišča in posebne predpravitve in so zato služili carju verno službo. Požar revolucije se ni začel v prostornih stepah, ampak v sajastih predmestjih Petrograda.

V drugi polovici prošlega stoletja se je namreč tudi Rusija energično zavzela za razvoj svoje veleindustrije. Evropa je rabila vedno več žita, da prehrani rastočo delavsko armado in mestno prebivalstvo sploh; vedno več ruskega žita je šlo na zapad. Ruski veleposestniki so rabili ugodna prometna sredstva, da jih prevajanje manj stane, ogromna Rusija je začela graditi dolge železniške proge. Treba je bilo delati tračnice, vagone, lokomotive, rabilo se je vedno več rud in kovin, premoga, nafte. Težki industriji se je obetal trajen odjem, velik dobiček. Tudi drugih tovarniških izdelkov, zlasti tkanin in usnja je bilo treba vedno več, kmetu ni več neslo, da bi si napravil sam vse, kar je rabil. Denarni mogotci so se takoj poslužili ugodne prilike, nova podjetja so rasla kot gobe po dežju. Da ne bi trpeli od konkurence tujcev, so ruski industrialjci dosegli, da je vlada uvedla občutno carinsko zaščito. Radi visokih dobičkov so tuji kapitalisti, zlasti Francozi in Angleži radi vlagali svoj denar v ruska podjetja, kar je še bolj pospeševalo razvitje veleindustrije v Rusiji. Delavskih rok za industrializacijo Rusije ni manjkalo, vas je rodila vedno več revežev, ki so radi šli s trebuhom za kruhom. Tako je tudi Rusija dobila dokaj številno armado ljudi, ki so živeli izključno, ali pa večinoma od mezde. Res je, da je ogromna večina prebivalstva (18%) ostala pri kmetijstvu, vendar je bilo v večjih industrijskih in prometnih središčih toliko delavstva, da je v nemirnih časih lahko igralo znatno vlogo.

Položaj ruskih delavcev je bil izredno slab. Tudi po osvoboditvi kmetov stara Rusija ni poznala pravne enakosti državljanov, vse je zaničevalo „temnega mušiča“ (zarobljenega kmeta), ki je romal v mesto, da si kaj zasluži. Dolgo ni bilo nikake delavske zakonodaje, pozneje pa je bila tako pomanjkljiva, da ni kdovekaj pomenila. Brezvestni podjetniki so lahko neovirano izžemali nezaščiten „sivo živinico“. Delavci, razven najbolj kvalificiranih, niso imeli človeka dostojnega življenja, četudi so delali na vse kriplje. Kaj pa kadar ni bilo dela? Za to se nihče ni brigal. Koščena roka lakote je vedno grozila ruskemu delavcu, pod starost pa ga je čakala beraška palica. Od samega začetka se je delavec privadil gledati na tovarno kot na peklo, kamor ga je gnala le skrajna revščina, na delodajalca pa kot na krvosesa, svojega smrtnega sovražnika.

V zapadnih državah, kjer se je industrija razvila prej kot v Rusiji, so medtem zrasle številne delavske organizacije, katerim je uspelo osigurati svojim članom boljši gmotni položaj in bolj ali manj zadovoljivo delavsko zakonodajo. Marks in njegovi pristaši so pa začeli organizirati delavstvo celó, da si pribori državno oblast

in popolnoma preuredi vse gospodarstvo na socijalističen način, t. j., da se poddržavijo vsa podjetja in se vse narodno gospodarstvo podredi enotnemu vodstvu delavske vlade. Ta misel je našla dobro pognojeno zemljo sredi ruskih delavcev. Znani ruski revolucionar Plehanov, ki je prej zaman skušal naščuvati kmete proti carski vladi, se je v inozemstvu seznanil z Marksovim naukom in ga zanesel med rusko inteligentno mladino. V več krajih so se pojavili krožki propagandistov, ki so tolmačili Marksove ideje delavcem. Sredi teh propagandistov je bil tudi mladi Vladimir Uljanov, bodoči vodja komunistične revolucije v Rusiji, znan pod psevdonimom Lenin. Taki krožki so stopali v zveze med seboj in tako je početkom našega stoletja zrasla stranka. Čeprav je bila stranka prepovedana in je državna oblast jako strogo postopala proti njej, so vendar boljševiki v kratkem času pridobili nekaj vernih in odločnih pristašev po vseh krajih, kjer je bilo osredotočeno več delavcev. Posebno velik uspeh je imela agitacija revolucionarjev zato, ker se delavci niso smeli organizirati, da si olajšajo svoj položaj potom skupnega nastopa. Podobna drznost je neštetokrat podlegla krvavim represijam. Tako se je še l. 1912. odigrala pretresljiva drama v daljnjih krajih na reki Leni. Tam so brezvestni inozemski podjetniki in njihovi zaupniki nesramno goljufali delavce zlatonosnih naprav. Ko pa so ti v največjem redu začeli stavkati in so se mirno, brez vsakega orožja, napotili k ravnateljski pisarni, da tam javijo svoje zahteve, jih je osul dež krogelj, da je obležalo nad 200 ljudi. Na podobne slučaje so se sklicevali revolucionarni agitatorji ter dokazovali, da vlada drži s kapitalisti, da je treba prijeti za orožje, strmoglaviti vlado in vzeti kapitalistom, kar so si pridobili. Revolucionarna agitacija se je vedno bolj širila, le svetovna vojna jo je začasno prekinila, ker je razkropila ljudi po raznih vojaških četah in jih podredila strogi disciplini vojne dobe.

To pa je bilo le zatišje pred nevihto. V mestih so se težke gospodarske posledice dolgotrajne vojne pokazale še prej kot na deželi. Vsled transportnih težkoč je kmalu nastopilo pomanjkanje živeža in strahovite draginje. Nezadovoljstvo je vedno bolj raslo. Revolucionarna agitacija je imela zopet ogromni uspeh. Početkom 1917. l. je izbruhnila revolucija. Nezadovoljno ljudstvo je zahtevalo kruha, mira, zemlje in narodne samouprave. Začasna vlada je skušala nadaljevati vojno skupaj s zavezniki, da užuga Nemčijo, Avstrijo in Turčijo, ni pa mogla obuzdati rastoče draginje in pomanjkanja. Pereča vprašanja o zemlji in stalni državni upravi je odložila do časa, ko bi se sestala od vsega naroda izvoljena ustavna skup-

ščina. Ker je začasna vlada dopustila svobodo vseh političnih strank tudi v armadi, so boljševiki pod osebnim vodstvom Lenina razvili široko agitacijo med delavci, kmeti in vojaki. V pripravnem trenutku so se boljševiki vzdignili in z orožjem v roki nastopili proti začasni vladi pod geslom: mir narodom, kruh lačnim, zemlja kmetom, oblast delavcem. Vojaki so trumoma zapuščali fronto in hiteli domov delit zemljo. Kakor grozen vihar žene mogočne morske valove, tako se je revolucija z nevzdržno silo razlila po velikanski državi. Ni bilo moči, ki bi jo ustavila. Boljševiki so postali gospodarji v deželi.

(Dalje prih.)

Tine:

Naš ponos in ne sramota.

Ko tako prenavljamo stara in ustanovljamo nova društva, zelo pogostokrat opazamo, da se nekateri naši fantje — pa tudi dekleta — kar sramujejo udejstvovanja pod lastno streho, to je pod pristnim kmetiskim imenom. Pri mešani družbi sicer prav radi povdarjajo, da so člani sokolskega, gasilskega, pevskega, tamburaškega ali kakega drugega društva — da pa so in morajo biti predvsem člani našega mladinskega društva, pa jim gre tako nekako težko z jezika (ako tega sploh ne zamolčijo).

Ali je morda kaka naša sramota, ako se na svoji zemlji z lastnimi rokami in svojim razumom tako pošteno živimo, da moramo služiti za zgled marsikomu, pa čeprav v svoji zmoti gleda na nas le z vrha navzdol?

Zakaj naj se sramujemo mi — ki od zore do mraka v potu svojega obraza pridelujemo kruh sebi in vsem drugim? Oni pa, ki n. pr. dnevno žrtvujejo borih tucat podpisov, naj se ponašajo in na debelo trošijo od drugih ustvarjene dobrine!

Ali naj se morda svetu skrivamo zato, ker ne sedemo na svoj kapital — našo obratno glavnico — in jo potom raznih spekulacij sesamo do skrajnosti; pač pa nasprotno temu svoje premoženje — pristradane in prižuljene prihranke naših dedov in pradedov — vlagamo v čudežno in veličastno blagajno matere narave, a vse to brez ozira, naj se nam obrestuje z 1% nad ali pod ničlo?!

Sramovati se nam pa končno nima smisla tudi zato, ker ne odločamo odškodnine za lastno delo na podlagi realnih kalkulacij (kolikor nam sicer gre), ampak jo pustimo presojeti in poljubno plačati drugim, a to celo takim, ki o našem delu niti pojma nimajo!

Ali ni torej vse naše delo in življenje tako človečansko in plemenito, da nima primere, pa če bi jo drugod tudi opoldne z lučjo iskali in makar z najpopolnejšim mikroskopom?

Zato glave kvišku, da povemo na ves glas: Mi smo ono, na čemer sloni vse drugo — pa najsiho še bolj blesteče in še lepše zveneče!

Dva zaslužna delavca na polju kmetско-prosvetnega gibanja.

Na zadnjem občnem zboru Zveze kmetских fantov in deklet je radi prezaposlenosti zapustil predsedniško mesto dolgoletni prvi predsednik Zveze Jože Blaž. Kmetски sin, priden,

Jože Blaž.

sposoben in izredno bistrega duha, je od ustanovitve Zveze koncem leta 1924. uspešno predsedoval. Pazljivo je zasledoval delovanje kmetijstva pri nas, se zanimal za vsa gospodarska in socijalna vprašanja, ki so se tikala kmetstva in vedno požrtvovalno in neustraheno vstal za naše pravice. Svoje mesto je odstopil tov. I. Kronovški, sam pa je ostal še dalje v odboru.

Istočasno je zapustil mesto poslevodečega podpredsednika tovariš dr. Janže Novak. Bil je le tri leta na tem mestu. Zveza je v tem času z resolucijami poglobila svoj program in se raztegnila, razgibala in poživila. Ostal je še dalje v odboru, vendar bo sedaj svoje sile posvetil predvsem Kmetiski prosveti, društvu, ki smo ga ravnokar ustanovili.

Dr. Janže Novak.

Ing. I. Zaplotnik:

Kaj pridelujemo v dravski banovini.

Po podatkih kmetijskega ministrstva obsega dravska banovina (Slovenija brez Belokrajine) 15.936 km² ali 1.593.000 ha. Od te površine zavzemajo njive 287.697 ha, vrtovi 8495 ha, travniki 247.434 ha, pašniki 189.641 ha, vinogradi 20.478 ha, sadovnjaki 15.672 ha, skupaj 769.418 ha površine, ki se gospodarsko izkorišča. Ostanek odpade na gozde, močvirja in nerodovitno zemljo.

Njive zavzemajo samo 18,06% celotne površine, torej niti eno petino. Na 186.643 ha (64,87%) pridelujemo žita, na 2107 ha (0,73%) stročnice za zrno, na 55.371 ha (19,25%) okopavine, na 4402 ha (1,53%) industrijske rastline, na 3794 ha (1,32%) povrtnine, na 33.865 ha (11,77%) krmske rastline, 1515 ha (0,53%) pa leži pod praho, takorekoč neobdelano.

Z žiti zasejavamo naslednje površine (v oklepajih povprečni pridelek na ha za 9 let): ozimna pšenica 57.515 ha (10,68 mtc), jara

pšenica 1591 ha (7,20 mtc), ozimni ječmen 16.005 ha (9,93 mtc), jari ječmen 4415 ha (7,76 mtc), ozimna rž 29.390 ha (8,66 mtc), jara rž 3634 ha (6,83 mtc), oves 23.593 ha (8,71 mtc), koruza 38.627 ha (12,97 mtc), soržica 3091 ha (8,34 mtc), pir 404 ha (6,68 mtc), ajda 939 ha (5,8 mtc) in proso 6226 ha (7,2 mtc).

Zanimivo je primerjati podatke o pridelku pšenice v drugih državah. Tako so pridelali n. pr. leta 1921. na ha: v Nemčiji 20,6 mtc, na Danskem 34,1 mtc, na Švedskem 23,2 mtc, na Nizozemskem 31,4 mtc, na Angleškem 23,8 mtc, v Belgiji 28,4 mtc, v Franciji 16,4 mtc, v Španiji 9,4 mtc, v Italiji 11,0 mtc, v Svici 21,6 mtc, v Avstriji 11,6 mtc, na Madžarskem 12,3 mtc, na Češkem 16,7 mt, v Bolgariji 8,8 mtc, v Rumuniji 8,6 mtc, na Poljskem 12,0 mtc, Jugoslavija pa 9,5 mtc.

Od stročnic za zrno sejemo fižola 1472 ha, graha 102 ha, leče 46 ha, boba 219 ha, grahovice 238 ha.

Krompir sadimo na 47.221 ha in pridelamo povprečno 45,24 mtc na ha, krmno peso na 4184 ha (102,3 mtc), repo na 706 ha (53,0 mtc), korenje na 27.77 ha (51,1 mtc).

Od industrijskih rastlin gojimo lan na 1390 ha, konopljo na 150 ha, repico na 215 ha, mak na 180 ha in hmelj na 2420 ha. Zelja sadimo 3285 ha, čebule 310 ha in paradižnikov 14 ha.

Nadalje imamo 2.351.050 jablan, 1.215.300 češpelj, 762.700 hrušk, 226.900 orehov ter 338.500 drugih sadnih dreves.

Za obdelovanje zemlje imamo sledeče stroje in orodja: lesenih plugov 3044, polželeznih plugov 87.291, železnih plugov 4258, motornih plugov 8, bran 109.816, valjarjev 3228, sejalic 5661 in 13.744 okopalnikov. Strojev za žetev imamo 41, za košnjo 880, mlatilnic 14.931, čistilnikov 32.596, trijerjev 1704, strojev za robkanje koruze 1872, slamoreznic in reporeznic pa 37.836.

Kmečka žena — moževa sotrudnica. V gospodarstvu je že od nekdaj žena moževa desna roka. Na manjših in srednje velikih posestvih je pa glavna delavna moč. Sodobna kmečka žena opravlja često delo, ki prekaša njene moči in je danes tako preobložena z delom, da se še mnogi učenjaki bavijo z reševanjem tega

vprašanja. Današnji kmečki ženi ne zadostujejo več strokovne znanosti, ona mora poznati vsesplošno gospodarsko stanje, mora biti politično orientirana, mora vedeti za denarna vprašanja, hipoteke, obresti in davščine. Moževa dolžnost je, da ženo natančno upozna s finančnimi razmerami, da bo dobro poučena, kakšni izdatki bodo nastali v začetku najbližjega četrtletja, da bo lahko že vnaprej preišljala, kje bosta dobila sredstva in kritje. Ako mož svoje denarne obveznosti pred ženo skriva, se ne sme potem čuditi, če žena, iz nepoznanja denarnega stanja, dela izdatke, ki bi jih drugače prihranila. — Kmečka žena mora biti vzgojena k odgovornosti, ker tudi večinoma vsi prejemki gredo skozi njene roke. Marsikatera kmečka žena se sama vozi na trg in prodaja sadje, zelenjavo, jajca, kurmino i. t. d. — Pri nas na manjših posestvih je žena moževa pomočnica ne samo v gospodarstvu, temveč tudi pri delu na njivah. V hlevih skrbi gospodinja najraje sama za odgojo živinskega naraščaja, tudi če ima za to posle. Posebno se ukvarja z živino takrat, ko mladiči sesajo, za to ker je takrat predvsem snaga in pazljivost jako važna. Dober uspeh in napredek živine ji dela mnogo veselja. Pod njeno posebno nadzorstvo spada predvsem tudi kurjereja in prašičereja. Druga, ravno tako važna nji poverjena gospodarska panoga je vrtnarstvo. Tu nadoomešča žena svojega moža popolnoma.

Vsa ta dela, ki so za kmečko ženo zelo važna, zavzemajo mnogo časa in truda; delo v hiši se jim mora pogostokrat podrediti. Zato tista velika razlika med gospodinjstvom v kmečki in gospodinjstvom v meščanski hiši.

Nekatere žene velikih posestnikov prihranijo svojemu možu plačano uradniško silo s tem, da same vodijo knjigovodstvo. To sicer ni razveseljivo dejstvo za agronomsko uradništvo, vendar je to posledica gospodarske krize, kjer poskuša vsak prihraniti, kjer se kaj da.

Knjigovodstvo je sicer vpeljavano samo na večjih posestvih, vendar bi bilo ravno za manjša posestva zelo potrebno in priporočljivo. Žalibog mnogi posestniki ne priznavajo potrebnosti tega. — Seveda, čez dan ni časa, zvečer pa se utrujeni gospodar in njegova žena ne pripravita zlepa k pisanju. Vendar je ravno to — upeljava knjigovodstva — smoter vseh gospodarskih in gospodinjstvih šol. Vse te šole poučujejo kmečko mladino o važnosti vpeljave knjigovodstva v gospodinjstvu in gospodarstvu, vzgajajo mladino ne samo strokovno, temveč tudi vsesplošno in narodnogospodarsko. Vsaka gospodinja naj zato smatra za svojo dolžnost, da opominja moža in mu pomaga pri zapisovanju. Marsikatera bo že samo s tem odvadila moža nepotrebnih izdatkov.

Delo na vrtu. Poletje je doba suše. Zato moramo našo zelenjavo večkrat zaliti in okopavati (glej članek v 6. št. Grude). Kadar pa nam nebo nakloni kaj dežja, tedaj brž malo gnojnice na vrt. Ob suhem vremenu ne smemo zalivati z gnojnico. — Ne pozabite tudi na plevel! Zakaj bi ta nepridiprav srkal moči zemlje! — V juliju že sejemo zimsko endivijo; jesenska endivija je že godna za presajanje. Presaditi moramo ta mesec tudi kolerabe, karfijole, rdečo peso. Čebula in česen sta zrela. Izruvajte ju, posušite in spletite v vence, ki jih obesite na hladen zračen prostor. Kmalu bomo morale pripraviti in pognojiti zemljo za setev špinače, zimske solate, motovilca, črnega korena (spomladi sem vam pravila o njem!), peteršilj in korenje.

Dvoletne cvetlice kot so: mačehe, potočnice, marjetice in nekatere vrste nageljnov sejemo že v juliju. Najboljše, da sejemo te cvetlice kot obrobke in jih pustimo na istem mestu brez presajanja. Fuksije, pelargonije in nageljne v

lončkih razmnožujemo sedaj s potaknjenci. Trajnice, kakor: bele in roza nageljne, bele lilije, perunike i. dr. razdelimo in presadimo.

Še o sadju nekaj. Sedaj so vse trate polne drobnega črvicega sadja, ki odpada in leži na tleh, navadno dokler ne segnije. Tako sadje moramo pridno pobirati in uničiti, ali pa skrmiti prašičem, drugače se ličinke, ki izlezejo iz tega sadja razvijajo dalje in dalje škodujejo.

KUHINJA.

Kolerabe. Kolerabe olupi, odstrani vse zelenje, pusti samo najnežnejše srednje listke in skuhaj v slanem kropu, glavice posebej, drobno zrezane liste pa posebej. Ko je vse kuhano, odcedi in seseklaj glavice, dodaj še liste in vsuj vse skupaj na prežganje. Dolij z vodo, v kateri se je kuhalo zelenje, soli in popraj. Dodaj, če imaš, žlico kisle smetane.

Mlad krompir. Krompir skuhaj v slanem kropu, odcedi ga in vsuj na vročo mast. V tej masti ga cvri tako dolgo, da se lepo okrog in okrog svetlorumeno opeče. V vroči peči se to zgodi v pičli pol uri.

Grah. Izluščen grah vsujemo na vročo mast, v kateri smo pocvrli malo sesekljane čebule. Obenem z grahom denemo na mast tudi sesekljan peteršilj in vršič sesekljanega zelenega janeža. Vse skupaj dušimo do mehkega ter po potrebi zalivamo. Končno naredimo še prežganje, ki ga vlijemo na grah, ali pa zažvrkljamo na mrzli vodi žlico moke in jo dodamo grahu, da se lepo zgosti. Taka omaka je toliko redka, da jo jemo z žlico. Dodajamo jo k praženemu krompirju.

Buče. Mlade, zelene buče olupimo, izdoblamo semena, zrežemo na kocke in osolimo. Pustimo jih eno uro v soli, jih ožmemo in vsujemo v vročo mast, na kateri smo zarumeneli sesekljano čebulo in zelen peteršilj. Dušimo jih do mehkega in malo zalijemo. Potem jih potresemo z moko, osolimo, malo okisamo in popramo. Jed je gostljata kot špinača. Kadar imamo paradižnike, damo nekaj olupljenih in izdolbenih paradižnikov obenem z bučami. M. N.

Smotrena obleka pri kmetskih ženah. Noben drug poklic ne zahteva toliko vsestranskega gibanja mišic, kakor delo kmečke žene. Za njo je torej smotrena obleka neobhodno potrebna, kajti pravilna delovna obleka zvišuje uspeh dela. Telo mora imeti prostost gibanja in pritisk obleke se ne sme čutiti na nobenem delu telesnega organizma, posebno pljuča in trebušna votlina so zelo občutljive. Odstraniti je treba torej vse, kar stiska telo, kar ovira dihanje in kroženje krvi. Danes je, hvala Bogu že izginilo nošenje steznikov; bilo bi pa tudi že čas, da se odložijo okrogle podveze z nogavic. Ponekod si žene še elastičnih podvez ne nabavijo, ampak si privezujejo nogavice kar z navadnim trakom ali vrstico, seveda prav trdno, da jim nogavica ne zleze po mečih. Te žene gotovo ne vedo, da je lahko za nje tako privezovanje nogavic usodno, posebno pri ženah, ki trpe na krčnih žilah. Boljši je pas s podvezami, ker prenaša težo na kolke in križ in mnogo manj ovira cirkulacijo krvi, kar je posebno za otroke, važno.

Obleka in spodnje perilo naj bo lahko in zračno. Čeprav so bile in so še v časteh srajce iz domačega platna, vendar so jih dandanes izpodrinile mnogo lažje, praktičnejše in tudi cenejše srajčice iz bombažastih tkanin. Pet do šest spodnjih kril, ki so bila našopirjena in tesno privezana v pasu, je odstopilo mesto zračnim hlačicam in praktično-lični kombineži, ki visi na lahkih naramnicah. Krila so postala krajša, da se ne opletajo pri delu okoli nog. Pri umazanem domačem delu hitro natakemo velik zaprt predpasnik, ali lahek plašč iz cenenege blaga, ki varuje obleko pred nečistočo.

Še nekaj o obuvalu. Visoke pete, ozki koničasti čevlji! Koliko žen vas je preklinjalo. Noge so bolele, hoja je bila nesigurna, v križu je bil čutiti njih učinek. Sedaj se zopet vračamo k solidnim čevljem s širšo in nižjo peto, ki je še opremljena z gumovim podpetnikom, da je hoja elastična in neutrudljiva. In to je smoter in namen vsakega komada obleke, da nas zadostno krije, varuje pred mrazom in vročino, pred mokroto in prahom, da pa ga pri vsem tem ne občutimo, ker nas ne sme kakorkoli ovirati.

Organizacija

Središče ob Dravi. Tem potom obveščamo vse znance in prijatelje našega društva, da smo se odločili prirediti na Veliki Šmaren tekmo koscev s srečolovom in zabavo na prostem. Če pa bi morala tekma koscev zaradi suše ali kakega drugega vzroka izostati, pa bo naš kolesarski odsek priredil kolesarsko dirko. Vabimo, da pridejo ob tej priliki vsi prijatelji kmetijske mladine med nas, da se pogovorimo o načrtih in nalogah našega društva in se skupno pozabavamo. Prizadevanja našega društva gredo sedaj predvsem v tem pravcu, da si čimprej postavimo društven dom, čeprav skromen. Na svidenje!

Dramlje. Naše društvo je imelo svoj drugi redni občni zbor 4. maja t. l. v društvenem lokalu. Udeležilo se ga je 38 fantov in deklet.

Iz poročil funkcionarjev je bilo povzeti, da naše društvo živahno deluje in se razvija razmeroma prav dobro. V minulem letu smo imeli 6 prireditev in en izlet, več predavanj, ustanovili smo si knjižnico, katere se člani prav lepo poslužujejo, posebno po zimi, ko je več časa za knjige. Preuredili in prenovili smo si društveni lokal, nabavili klopi in mize, tako da sedaj nismo več v takih stiskah in smo težave, ki jih ima v začetku vsako društvo, že preboleli in premagali.

Za bodoče leto smo sklenili prirediti zopet več veselic, predavanj in izletov, spopolniti knjižnico in če nam bo blagajna zmožna, si nabavimo letos tudi radioaparata, kar vsi težko pričakujemo. Posebna želja naših deklet pa je, da v jeseni li na zimo organiziramo gospodinjski tečaj, kar bomo storili, če nam bo količjak mogoče.

Sklenili smo tudi, da bomo z vso silo širili „Grudo“ in Kmetijsko matico po naših krajih ter upamo, da bomo imeli tudi tukaj lepe uspehe. Obračamo se ob tej priliki na vse prijatelje kmetijskega pokreta, na vse one, ki jim je gospodarski in kulturni napredek vasi pri srcu, da nas pri tem delu podpirajo predvsem s tem, da naročajo naš tisk. Posebno pa se še obračamo na vsa bratska društva, da vsa brez izjeme delujejo v tem smislu in pridobivajo nove naročnike, da tako delajo vsi naenkrat in vsak v svojem okolišu. Vedimo, da uspehi našega dela ne bo izostal, če ne bomo zanemarjali te naše naloge!

Izvolili smo sledeči odbor: predsednik in blagajnik Jesenek Andrej, podpredsednik Jakopin Stanko, tajnik Jager Joško; odborniki: Kramaršek Joško, Lavbič Franc, Grabler Mici, Koštomaj Miloš, Jesenek Lizi, Mastnak Rozi, Za-

bukovšek Jakob, Lavbič Toni, Mastnak Ludovik in Debeljak Francka; nadzornika: Mastnak Franc in Stojan Jože.

Na sliki so naši člani in članice.

Dopisi

Planina pri Sevnici. Z veseljem čitamo v „Grudi“ o lepih uspehih naših društev ter o njihovem živahnem gibanju. Tudi pri nas bi si želeli ustanoviti Društvo kmetijskih fantov in deklet, kar pa bi bilo zaenkrat bolj težavno, ker imamo druga društva. Kmečki pokret je pri nas močan in se razliva kakor solnčni žarki, želimo si kulturnega in gospodarskega napredka, zato bi se pri nas dalo ustanoviti društvo, zlasti ker jih je mnogo, ki bi to z veseljem pozdravili, ker niso še nikjer drugje včlanjeni. Pojdimo na delo za boljšo kmečko generacijo!

Tov. Iv. Kronovšku iskreno čestitamo k izvolitvi predsednikom „Zveze“ in mu želimo mnogo uspehov!

Pepca Vodišek.

Dragi naročniki! Mnogi se večkrat oglašate in pišete „Grudi“, prav in lepo, pišite ji še in širite jo povsod! Čim več naročnikov bo, tem večja in tem lepša bo „Gruda“ — tem več veselja, zabave in pouka vam bo dajala.

Danes pa vam „Gruda“ piše. A ne vsem — samo onim, ki še niste poravnali naročnine. Prejeli ste položnice, ne izgubite jih, ampak izpolnite jih, stopite na pošto, da bo „Gruda“ čimpreje prejela Vašo naročnino. Če je za tri kovače pretesna pošljite Din 15 za pol leta. Storite to takoj, da ne boste zopet pozabili.

Pričakujoč Vaše naročnine Vas pozdravlja Vaša

„Gruda“.

Dobro pojasnilo:

— Mamica, kaj je to mulec?

— Vidiš, dete moje, to je žival, čije oče je bil konj, mati oslica, sama je pa star kavalir.

* * *

— Kaj si zopet pozabil ključ od kovčega!

— O ne, ključ imam v žepu, pozabil sem kovčeg.

* * *

— Povej mi, oče, koliko zaslužim, če posodim 100 tisoč Din na obresti po dva odstotka?

— Počastili te bodo kot osla!

Nič posebnega. — Prijatelja sta se dobila zjutraj v pisarni. Ko vidi eden, kako kisló resen obraz ima njegov tovariš, ga pobara: I, kaj se pa danes tako kisló držiš?

— In tovariš začne: Veš, včeraj pridem domov — v veži je bila tema, kakor po navadi. Nekdo mi pride odpreti, kakor po navadi, in ker sem mislil, da je to služkinja, jo objamem, stisnem in poljubim — kakor po navadi...

— No, to vendar ni nič posebnega, nič takega, da bi moral danes kazati tako skrben obraz, ga prekine prvi.

— O, prijatelj, počakaj, stvar ni tako enostavna. Vedeti moraš namreč, da ni bila to služkinja, kakor po navadi, ampak moja žena, ki mi je zašepetala na uho: Dragi, stopi urno, požuriti se morava, zakaj moj mož bo vsak čas doma...

V antikvarjatu. — Klanjam se, prosim, ali bi kupili to-le knjigo?

— Oprostite, gospod, pri nas kupujemo samo cele knjižnice.

— Pa dobro, to je cela moja knjižnica.

Muhi. — Oče, dve muhi sem ujel; eno moško in eno žensko.

— Kako pa to veš?

— Prva je sedela na vinski steklenici, druga pa na ogledalu.

Uganke.

Rešitev ugank v 6. številu „Grude“.

1. Demant: Krpan, Krk, kap.
3. Ko vidi ogenj, zažge v enem kotu, desno ali levo od hišice in ko pride veliki ogenj do njega, mirno stopi na to, kar je sam zanetil in je že pogorelo ter počaka, da se ogenj povzije, nato gre po ugaslem pogorišču.
3. Hči.

Križanka: Napis.

a						
a	a	a				
a	b	b				
c	c	c				
e	e	e				
e						
e	i	j	k	l		
l	l	m	m	n		
n	o	o	o	o		
p	p	r	r	s	v	z

soglasnik
mesto v Italiji
žensko ime
duhovnik druge vere
žensko ime
soglasnik
drevo
kuhinjska posoda
stara mera
mesto

Po sredi navzdol čitaš ime slovenskega pesnika. V gornjem oddelku navzdol; levo: poljski pridelek, desno: šolska potrebščina.

Zahtevaj in pričakuj malo od ljudi, a toliko več od samega sebe. Bodi oster sodnik sebi, a milostljiv drugim.

Boljše je biti oče velikih dejanj kot pa sin velikega očeta.

„Ali si že član Kmetijske Matice“!

Poravnajte naročnino!

Fantje - bodoči gospodarji!

Čim več boste imeli iskušenj, tem boljši gospodarji boste. Izberite si po 100² travnika, njive, vinograda, sadnega vrta in obdelujte ga, kot ga o deluje vzórni gospodar. **Ako uporabite apneni dušik in Nitrofoskal Ruše, ki vsebuje vse hranljive snovi: dušik, fosforno kislino, kalij in apno,** torej vse kar rastlina rabi za hrano, svoje življenje in dober plod. Imeli boste veliko veselje, kajti uspeh v dobrem in obilnem pridelku Vam bo vzbudil zaupanje in ugled med domačimi.

Nitrofoskal Ruše in apneni dušik izdeluje
Tvornica za dušik d. d., Ruše pri Mariboru

ki raziskuje tudi zemljo in daje navodila za pravilno gnojenje.

Primarij Dr. FR. DERGANČ

ordinira od 11. do 1. ure
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4.

Radio, gramofone, pisalne stroje
najcenejše in najboljše

FRANČ BAR, LJUBLJANA

Telefon 2407.   Mestni trg 5.   Telefon 2407.

Pozor čebelarji!

Kupimo večjo množino prvovrstnega točenega medu. Pošljite vzorec z najnižjo ceno na

JULIJ ZUPAN
LJUBLJANA, Sv. Petra 35

LEKARNA

TRNKÓCZY

Ljubljana, Mestni trg št. 4

Telefon 2186.

Pošt. ček. rač. 10755.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil itd.

Novost!

Novost!

Zakaj so „TIVAR“ OBLEKE najboljše in najcenejše?

Največja in najmodernejše urejena tovarna sukna v Jugoslaviji je organizirala svoj konfekcijski oddelek „TIVAR“ tako, da pridejo njene obleke direktno v roke kupca — konsumenta za njanjšjo tovarniško ceno, kakor razvidite iz naših cen. Po Jugoslaviji smo tako otvorili okrog 300 naših prodajal, kjer prodajamo na ta način naše obleke za odrasle in otroke.

Cene smo mogli tako znižati samo zato:

1. KER mi izdelujemo volneno sukno v lastni tovarni.
2. KER izdelujemo obleke iz tega blaga na modernih ameriških strojih iz lastnega blaga v lastni delavnici, ki je urejena tako, da izdelamo na dan več sto oblek. Stroji so tako izpopolnjeni, da se obleka v najkrajšem času izgotovi po najnovejšem kroju.
3. KER mi teh oblek ne prodajamo predprodajalcem in trgovcem, ampak direktno kupcu — konsumentu po naših prodajalnah, v katerih se ne sme nobena obleka prodati dražje, kakor je originalna cena, ki je pritrjena na vsaki obleki.
4. KER mi izdelujemo vse to doma v Jugoslaviji, nam ni treba plačati nobene carine, prevoznine in nobenih provizijskih stroškov

Iz tega razvidite, koliko stroškov smo od oblek odbili, ki jih vi plačujete, če kupujete obleke pri drugih trgovcih. Vi plačate najprej carino, potem različne procenete zastopnikov, potem dobiček veletrgovca ter malega trgovca, ki vam blago prodaja, dalje morate plačati delo, ki stane na naših strojih malenkost. Koliko je vsaka obleka pri nas cenejša, lahko izračunate sami, če primerjate **naše cene** z onimi, ki ste jih plačevali do sedaj za svoje obleke.

TO NI REKLAMA — TO JE ISTINA — PREPRIČAJTE SE SAMI!

Cene „TIVAR“ oblek so sledeče:

Za Din 290 dobite pri nas že **prav dobro obleko**; za Din 350 **dobro športno obleko**; za Din 490 **prvovrstne kamgarn obleke**, izdelane po najnovejših krojih, s prvovrstno podlogo.

Vse vrste oblek za otroke od 110—170 Din, mornarske obleke 130 in 150 Din.

Suknene hlače dobite že za Din 89 in naprej do 180 Din.

Jahalne hlače — volneni struks za Din 150.

Raglan sukne za Din 450—750.

Iz zgornjih pojasnil in iz naših cen razvidite, da morate svoje obleke kupovati pri nas, če nočete metati denarja stran. Pridite gotovo v našo trgovino, da si obleke ogledate in kupili jih boste drugič, kadar vam bo treba. Glavno je, da se prepričate o kvaliteti blaga, o prvovrstni izdelavi in da uvidite **velikansko pocenitev oblek**. Ko se boste o vsem prepričali sami, boste gotovo postali naš stalen odjemalec v vašo lastno korist.

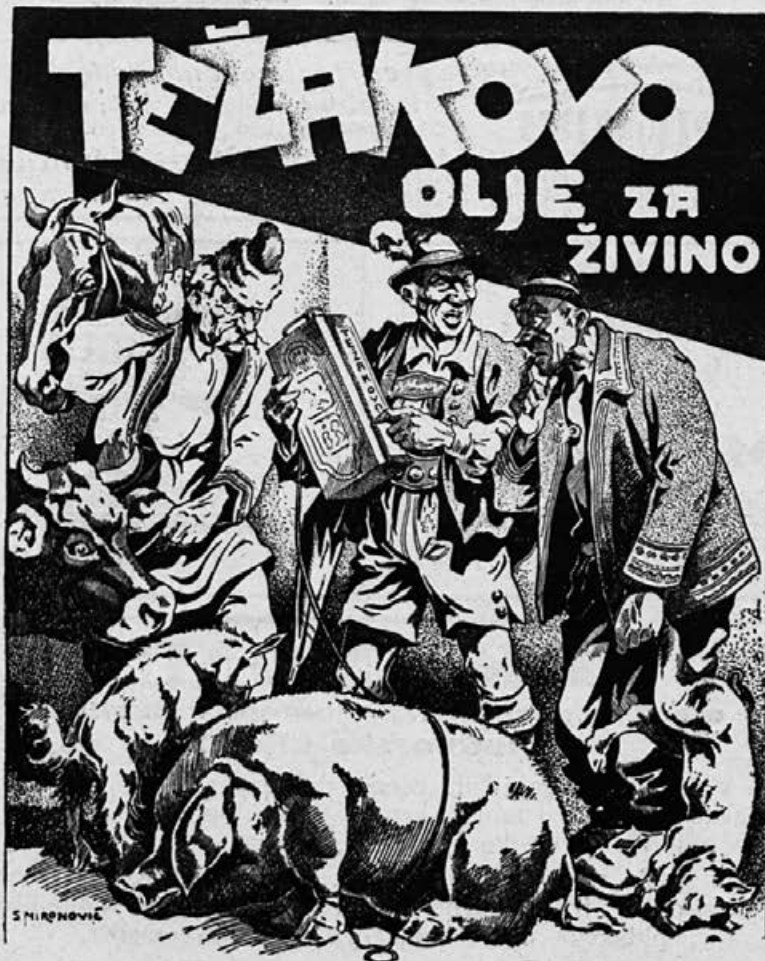
Oglasite se torej v naši trgovini o prvi priliki

Naša trgovina v Ljubljani za „TIVAR“ obleke je:

Ivan Kos, družba z o. z.

Sv. Petra cesta števil. 23 in Celovška cesta števil. 63.

katerega vrednost in korist je opisana v Grudi št. 1. 2. 3. 4. 5.
Prečitajte dotične članke. Dobi se samo pri

M. Težaku, Zagreb
Gundulićeva ulica 13.

v kanticah od 5 kg in stane ena kanticah s poštnim povzajem
Din 125.— To olje je neoporno najuspešnejše sredstvo za krm-
ljenje slabotne in zahirane živine in sicer radi bogate vsebine
na vitaminu A in posebno radi vitamina D, ki ga v nobenem
drugem krmilu ni.

Po vseh krajih iščemo moške in ženske, kjer imajo svoj poklic in bivališče. Dnevni zaslužek 250 dinarjev. Prijaviti se: „TEHNA“, Ljubljana, Mestni trg 25/I. — Znamka za odgovor.

Praden si nabavite pisalni stroj, si ogledajte stroj

TRIUMPH
PISALNI STROJI

Specijalna mehanična delavnica

Barvni trakovi, ogljeni papir, računski stroji i. t. d. vedno v zalogi

LUD. ŽITNIK, — Ljubljana

Kolodvorska ulica 26. — Telefon šte. 34-23

Varsivena

znamka

„MRAVLJA“

Prima flor nogavic traja en par delj kakor več parov drugih. Pazite na znamko in zahtevajte povsod le ta nogavice znamke „Mravljja“.

KLITARNA
vseh vrst no
fotografskih
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLITARNA ST-DEU
LJUBLJANA-BALMATINGOVAJS

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, špec. blago in ostale v to stroko spadajoče, predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne **Ilovac**, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

Pri nakupu vsakovrstne - kuhinjske posode in vsega v železninarsko stroko spadajočega blaga, kakor tudi priznanih najboljših strojev in orodja za poljedelstvo in obrt se priporoča najstarejša tvrdka te stroke

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in vsakovrstnih strojev
v Ljubljani, Dunajska cesta 16.

Dobro kupite

Nogavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbе, nože, škarje, voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Modni kamgarni

Sportni ševijoti
za fine obleke.

Velika izbira,
ugodne cene.

R. MIKLAUC „Pri škofu“
Ljubljana.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA   OFFSETTISK   KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

reg. zadr. z neom. zav.

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. pošt. hran. št. 14.257. — Brzjavi: „KmetSKI dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, pri tromesečni odpovedi po 7 1/2% brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:
Din 30.000.000.-.

Rezervni zaklad:
nad Din 500.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačne poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki —12 1/2 ure.

